

Konferencija

'Integralni pristup zaštiti, planiranju i
upravljanju krajobrazima'

Krajobrazna osnova kao multisektorski alat za zaštitu, planiranje i upravljanje krajobrazom

Doc. dr. sc. Goran Andlar
mr. sc. Vesna Koščak Miočić-Stošić

Studij krajobrazne arhitekture
Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost
Sveučilište u Zagrebu
Agronomski fakultet

Krajobrazne osnove

sinonimi ili slična značenja: *tipologije/registri/katalozi/inventari/atlasti krajobraza*
landscape typology/catalogue/inventory/atlas

- identificiranje, kartiranje i opis krajobraznih jedinica (tipova/područja); izdvajanje dijelova krajobraza sličnih karakteristika/relativno homogenog karaktera; procjena karaktera, stanja, dinamike, osjetljivosti, ugroženosti;
- različite razine: regionalna, podregionalna, lokalna (različita kartografska mjerila, nivo detalja i kriteriji karakterizacije);
- analizira se cjelokupni promatrani teritorij i to integralno razmatrajući prirodne, ulturno-povijesne i vizualno doživljajne aspekte; odmak sa okaliteta/točaka/partikularnih vrijednosti na cjelinu;
- Inventarizirati i procijeniti krajobraz ne znači stvoriti mehanizam za sprječavanje njegovih promjena (zaštitu), već podrazumijeva stvaranje temeljnog znanja za donošenje odluka; radi se o alatu koji nam omogućuje uvid u to kakav je određeni krajobraz danas, kako je nastao i kako se može mijenjati u budućnosti.

Konvencija o europskim krajobrazima

Članak 6. Opće mjere:

C. Identifikacija i procjena

Aktivnim sudjelovanjem zainteresiranih stranaka, te s ciljem unapređivanja znanja o vlastitim krajobrazima, svaka stranka obvezuje se da će:

- *identificirati vlastite krajobraze diljem državnog područja;*
- *analizirati njihove značajke te snage i pritiske uslijed kojih se krajobazi mijenjaju;*
- *primiti na znanje promjene;*

Procijeniti tako identificirane krajobraze, vodeći računa o osobitim vrijednostima koje im pridaju zainteresirane strane i odnosno stanovništvo

Članak 6. Opće mjere:

- D. da će ugraditi krajobraz u svoje politike regionalnog i urbanističkog planiranja te u svoje politike u vezi s kulturom, zaštitom okoliša, poljoprivredom, socijalnom i gospodarskom politikom, kao i u sve druge politike koje bi mogle izravno ili neizravno utjecati na krajobraz.

(detaljnije o implementaciji Konvencije u *Recommendation CM/Rec(2008)3 of the Committee of Ministers to member States*)

Krajobrazne osnove

- temeljni alat dobivanja znanja o krajobrazima, za očuvanje krajobrazne raznolikosti te za integraciju ‘krajobraznog pristupa’ u prostorno planiranje, zaštitu prirode i okoliša, zaštitu kulturne baštine, ruralni i regionalni razvoj:

prostorni planovi // planovi upravljanja // konzervatorske podloge // prirodoslovne podloge // strategije lokalnog razvoja // procjena utjecaja na okoliš // zelena infrastruktura // planiranje ruralnog razvoja // planiranje turističkog razvoja // monitoring okolišnog stanja i trendova

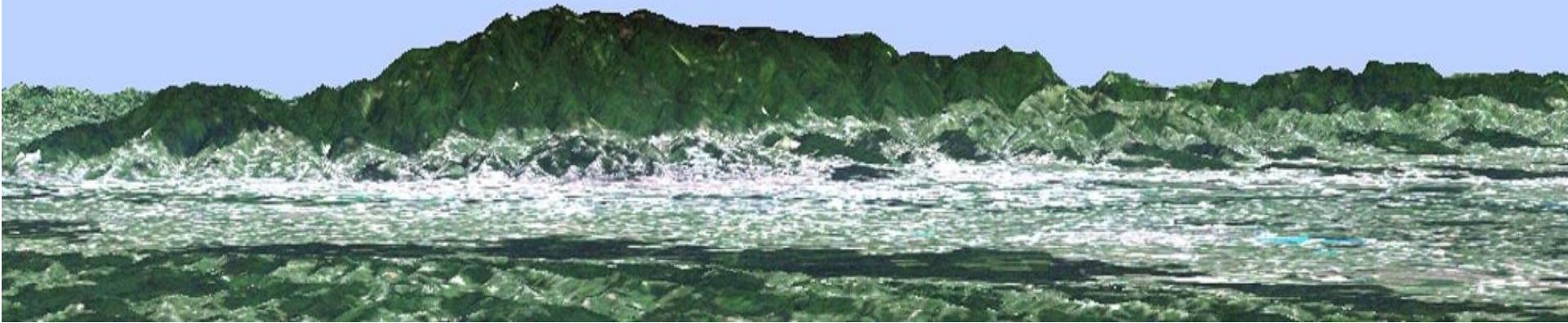
Recentna iskustva autora:

1. Studija zaštite karaktera krajobraza Grada Zagreba: Opća tipologija krajobraza (2015)
Prostorni plan županije
2. Krajobrazna studija Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (2016)
Prostorni plan županije
3. Krajobrazna osnova nacionalnog parka Krka (2015) i Monografija krajobraza (2018)
Plan upravljanja, prirodoslovna podloga, turistička promidžba
4. Studija krajobraza otoka Cresa (2015)
Strategija lokalnog razvoja
5. Studija kulturnog krajobraza Starogradskog polja na Hvaru (2015)
Konzervatorska podloga

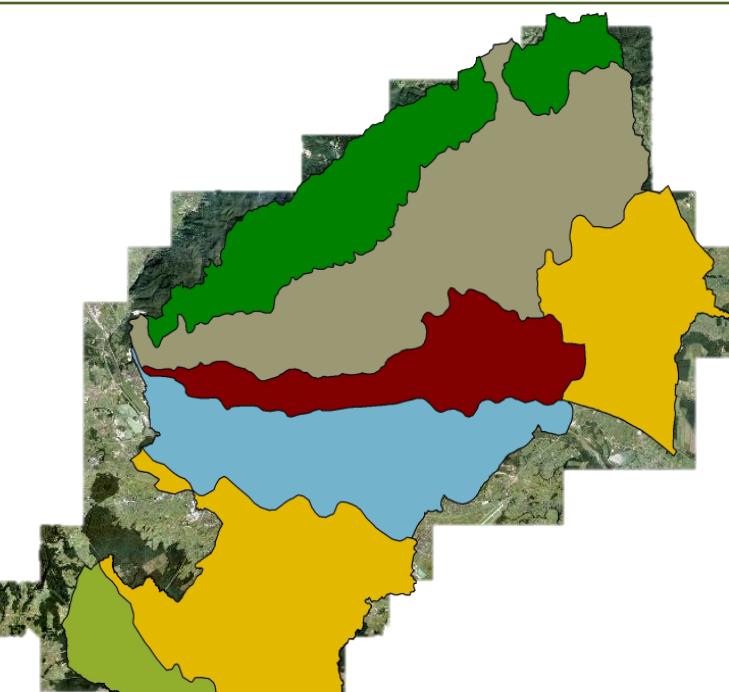
STUDIJA ZAŠTITE KARAKTERA KRAJOBRAZA GRADA ZAGREBA

Opća tipologija krajobraza - strateška razina

Vesna Koščak Miočić-Stošić; Biserka Dumbović Bilušić; Vladimir Kušan

**Podloga za izradu
Strategije razvitka Grada Zagreba – ZAGREBPLAN, zaštita posebnosti krajobraza**

TIPOLOŠKA KLASIFIKACIJA: Opći krajobrazni tipovi - 6

KARAKTERIZACIJA KRAJOBRAZA

ANALIZA RAZVOJNIH PRITISAKA

VREDNOVANJE (stanje, jačina karaktera, negativna obilježja, krajobrazna vrijednost, vizualna osjetljivost, opća osjetljivost)

PREPORUKE I STRATEŠKE SMJERNICE

Preporuke za krajobraznu politiku i daljnje aktivnosti

PRIMJENA Studije

KRAJOBRAZNA STUDIJA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE: Tipološka klasifikacija krajobraza

Vesna Koščak Miočić-Stošić; Davor Obljan; Aleš Mlakar

Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

INVENTARIZACIJA - tipološka klasifikacija krajobraza: opći krajobrazni tip/područje (5),
krajobrazni tip (25) /područje. (226)

VREDNOVANJE krajobraznih područja

OCJENA UGROŽENOSTII razvojnim pritiscima

SMJERNICE zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom (priprema dodatnih krajobraznih studija, usmjeravanje razvoja pojedinačnih/značajnih djelatnosti, uređivanje područja značajnih krajobraznih tipova/uzorka)

PREPORUKE za Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

- mjere očuvanja krajobraznih vrijednosti – primjena Smjernica
- područja osobito vrijednih prirodnih i kulturnih krajobraza
- obveza izrade dodatnih krajobraznih studija

PRIMJENA STUDIJE: Prostorni plan županije

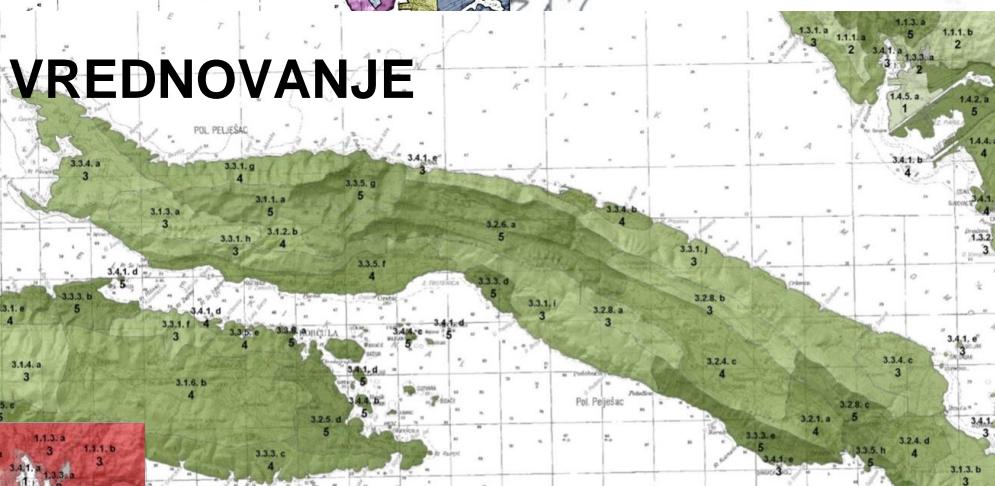
Krajobrazni tipovi

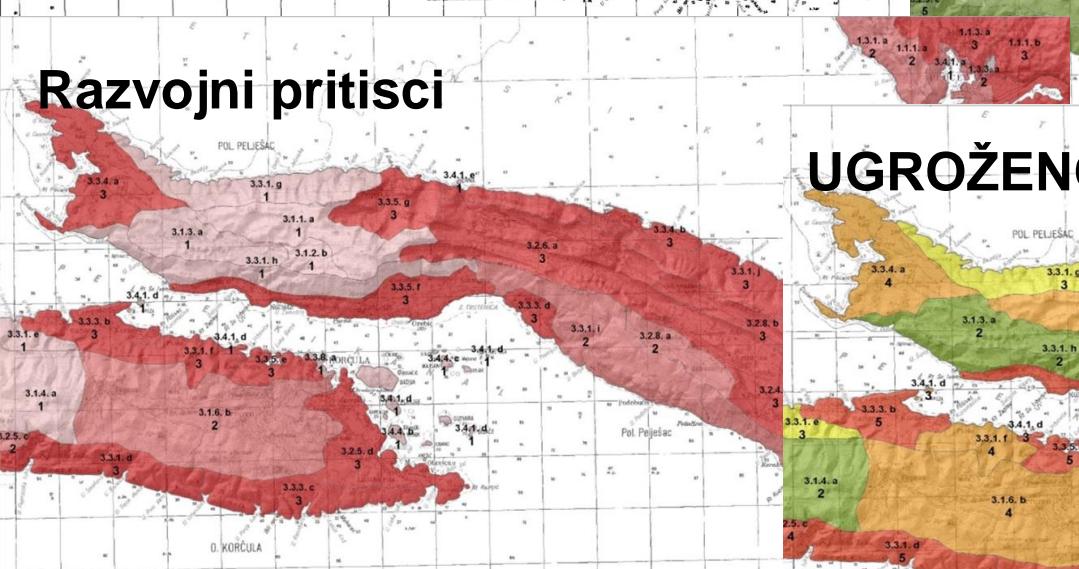
TIPOLOGIJA KRAJOBRAZA

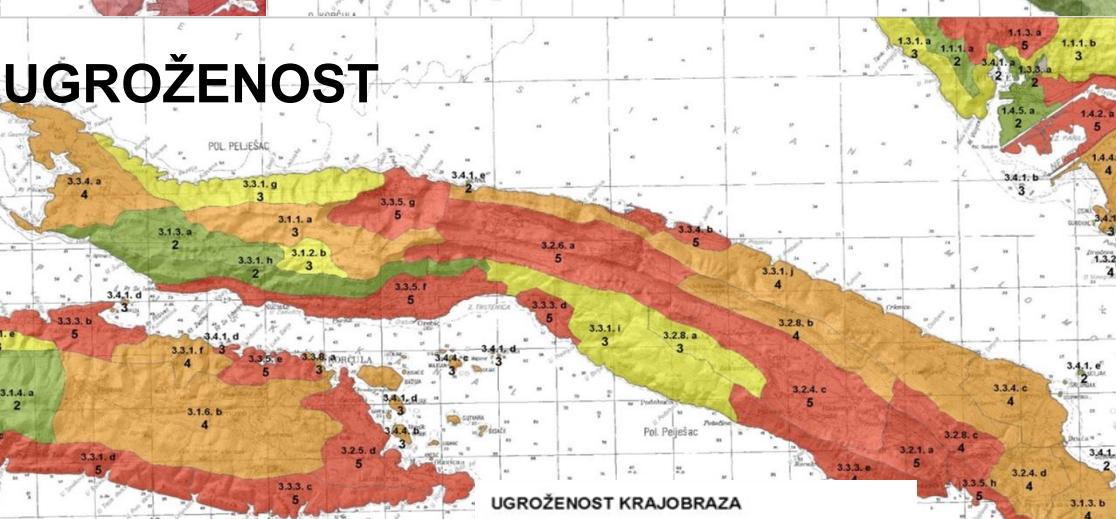
VREDNOVANJE

Razvojni pritisci

UGROŽENOST

Razvojni pritisci:

- urbanizacija,
 - turistička izgradnja,
 - infrastrukturni projekti
 - energetski projekti, ...

PRITISCI NA KRAJ JOBRAZ

- 1 BEZ PRITISAKA
 - 2 UMJERENI PRITISCI
 - 3 VELIKI PRITISCI

UGROŽENOST KRAJOBRAZA

- 1 VRLO MALA
 - 2 MALA
 - 3 SREDNJA
 - 4 VELIKA
 - 5 VRLO VELIKA

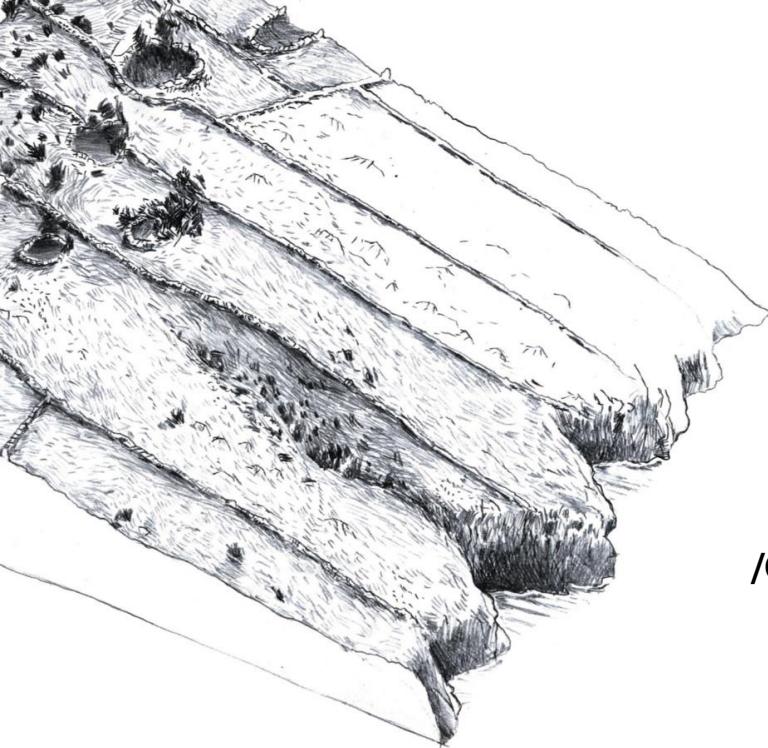
KRAJOBRAZNA OSNOVA NACIONALNOG PARKA KRKA

studija procjene karaktera, kvaliteta i osjetljivosti krajobraza

/Goran Andlar, Dora Tomić, Višnja Šteko/

- Predviđeno planom upravljanja:
 - cjelovito znanje o svim krajobrazima NP
 - Izdvojene teme - tradicijski, iznimni i degradirani krajobazi
 - zoniranje režima upravljanja i propisivanje mjera upravljanja
 - alat za interpretaciju/prezentaciju krajobraza
- Dosadašnja primjena: prirodoslovna podloga za PP
- Nastavak projekta u obliku *Monografije krajobraza*
kao prezentacijskog i edukacijskog alata

STUDIJA KRAJOBRAZA OTOKA CRESA

otra
OTOČNA RAZVOJNA AGENCIJA

/Goran Andlar, Marija Borovičkić, Tanja Kremenić, Miran Križanić/

- Krajobraz kao predmet upravljanja u sklopu strategije lokalnog razvoja otoka Cresa - pilot projekt Vijeća Europe, Ministarstva kulture i OTRA-e sa ciljem pronašlaska rješenja za poteškoće i izazove u integriranom razvoju i planiranju ruralnih krajeva uvođenjem inovativnih postupaka na načelima Konvencije o europskim krajobrazima i Arhuške konvencije
- Okvir za razumijevanje i prezentaciju creskih krajobraza
- Uključivanje različitih zainteresiranih strana i implementacija u nastavnu djelatnost

METODA - LCA + osjetljivost + etnografska + likovno vizualna interpretacija

Studija analize i vrednovanja UNESCO-vog kulturnog krajolika Starogradskog polja

Konzervatorska podloga kulturnog krajolika Starogradsko polje

/Goran Andlar, Grga Frangesić, Sara Popović, Filip Šrajer/

4 GRADA DRAGODID & Agronomski fakultet, UNIZG

- Arheološka baština
- Etnografska graditeljska baština
- Recentna izgradnja
- **Studija analize i vrednovanja krajobraza**
 - Uvid u raznolikost, karakteristike i stanja krajobraznih jedinica/uzoraka
 - Proširivanje fokusa sa objekata i struktura na cjelinu
 - Zoniranje režima upravljanja krajobrazom i pripadajuće mjere zaštite krajobraza
- Kolaborativna GIS baza za simultani rad 20 stručnjaka

Zaključno

- Hrvatska nije osigurala zakonsku osnovu obveze izrade krajobraznih osnova; inicijative su spontane ali su odraz očitih potreba te senzibiliteta naručitelja; različitost mogućnosti primjene krajobraznih osnova ukazuje na njihovu potrebu;
- Krajobrazna osnova je alat za očuvanje i uvid u krajobraznu raznolikost nekog teritorija; pojam *očuvanja krajobrazne raznolikosti* je česta paradigma niza sektorskih politika te turističke promidžbe Hrvatske, ali do danas nije stvoreno odgovarajuće znanje niti je alat KO adekvatno valoriziran;
- Podcijenjenost ekonomске vrijednosti krajobraznih osnova - GIS je neizostavna tehnika u uspostavljanju baze podataka te analizi - zbog nedostupnosti/neuređenosti/neažuriranosti podataka veliki dio projekta izrade krajobrazne osnove se ulaže u uspostavu GIS baze.